

Aan Algemene Vergadering van de MRA
Contact Remco Rienties, r.rienties@amsterdam.nl / 06 - 20002447
Onderwerp Reflectie Verkiezingsuitslag EU - MRA
Datum 11 juni 2024

Reflectie uitslag Europese verkiezingen

Afgelopen week (6-9 juni) vonden de Europese verkiezingen plaats. Tijdens de Europese verkiezingen worden de 31 Nederlanders van de in totaal 720 leden van het Europees Parlement verkozen voor de periode 2024-2029. De Nederlandse politieke partijen zijn vertegenwoordigd in zeven Europese families, waaronder de christendemocraten (CDA), sociaaldemocraten (PvdA) en liberalen (VVD en D66). Na de stemming op donderdag in Nederland gingen zondag de grote landen naar de stembus. Hierbij volgt een analyse van de verkiezingsuitslag.

Analyse Nederlandse verkiezingsuitslag:

- **Formatieproces en opkomstpercentage doorslaggevend.** De huidige coalitie van PVV-NSC-VVD-BBB haalt slechts 13 van de 31 zetels. Met name NSC (1 zetel) lijkt te zijn afgerekend voor de coalitiedeelname. Daarnaast is de opkomst bepalend voor de uitslag geweest. In Nederland lag de opkomst op 46%. Dat is weliswaar hoger dan in 2019, maar een stuk lager dan bij de Tweede Kamerverkiezingen. Met name de achterban van PVV, NSC en BBB is thuisgebleven.
- **PVV grootste winnaar, GL-PvdA grootste partij.** PVV is de grootste winnaar met een stijging van 5 zetels. GL-PVDA is de grootste partij met 8 zetels. De uitslag laat een verdeeld politiek landschap zien maar met een duidelijke scheidslijn tussen pro-Europese partijen en EU-kritische partijen. De centumpartijen hebben wat zetels verloren, maar het verlies is minder groot dan verwacht.
- **Vertegenwoordiging NL partijen in Europese groepen nog onduidelijk.** Het is nog onduidelijk op welke wijze de Nederlandse partijen straks worden vertegenwoordigd. Nieuwkomers NSC en BBB zoeken naar verwachting aansluiting bij EVP, maar moeten hiervoor ook het CDA overtuigen. De PVV is nu nog lid van de extreemrechtse familie (ID), maar sluit zich mogelijk aan bij een nieuw samen te stellen rechts machtsblok met o.a. het Fidesz van Orban.

- **Veel nieuwe, onervaren Nederlandse MEPs:** meer dan de helft van de 31 Nederlandse kandidaten is nieuw in het Europees Parlement en heeft weinig tot geen ervaring met de Europese dossiers en procedures. Dit heeft ook invloed op de verdeling van de topposities in het Europees Parlement, zoals de voorzitters en woordvoerders op de verschillende thema's.

Analyse Europese verkiezingsuitslag:

- **Verschuiving naar rechts, maar centropartijen behouden hun positie.** De extreemrechtse partijen hebben flink zetels gewonnen, met name in Nederland (PVV), Frankrijk (Front National) en Duitsland (AfD). Echter was de winst van extreemrechts minder groot dan voorspeld. De traditionele centropartijen hebben hun machtspositie grotendeels behouden: hun gedeelde zetelaandeel staat op 402 zetels – lager dan in 2019, maar genoeg voor een absolute meerderheid in het Europees Parlement (361).
- **Christendemocraten (EVP) grootste partij, maar draagvlak voor herbenoeming van der Leyen onzeker.** De EVP is wederom de grootste partij geworden (184 zetels). Dit versterkt de kandidatuur van Ursula von der Leyen voor haar tweede termijn als voorzitter van de Europese Commissie. Echter is zij hiervoor afhankelijk van een meerderheid in het Europees Parlement. De sociaaldemocraten en groenen hebben aangegeven enkel support te verlenen voor von der Leyen als de EVP de samenwerking met de conservatieven (ECR) en extreemrechts (ID) uitsluit.
- **Mogelijke formatie van een nieuw rechts machtsblok.** De conservatieven (ECR) en extreemrechts (ID) hebben respectievelijk 73 en 58 zetels behaald. Daarnaast is er een grote groep partijen (99 zetels), vaak van rechtse signatuur, die nog niet bij een politieke groep zijn aangesloten. Een gecombineerde, nieuwe rechtse-extreemrechtse politieke groep heeft potentieel om de op een na grootste politieke groep te worden. Echter zijn er ook grote verschillen in standpunten tussen partijen op rechts, bijv. over support aan Oekraïne, wat samenwerking lastig maakt.
- **Verliezers: Groenen, Macron, Scholz.** De Groenen hebben flink verlies geleden, met name in Duitsland en Frankrijk. Daarnaast heeft de liberale partij van Macron (Renaissance) hard verloren. In reactie daarop heeft Macron nationale verkiezingen uitgeschreven op 30 juni aanstaande. Mocht Rassemblement National hier (opnieuw) winnen dan zal dat de positie van Macron in eigen land en in Europa significant verzwakken.

Vervolgstappen:

De komende weken en maanden staan in het teken van de **nieuwe samenstelling van de EU-instellingen**: een nieuw Europees Parlement, een nieuwe voorzitter van de Europese Commissie, een nieuw College van Eurocommissarissen, en de verkiezing van een nieuwe voorzitter van de Europese Raad.

De komende weken zullen de **Europese politieke groepen** hun definitieve samenstelling aankondigen: welke nationale partijen aansluiten zullen vinden bij welke groep. Verder zal er ook worden onderhandeld over de samenstelling van de fracties en de verdeling van de commissies en posities in het Europees Parlement. Deadline is 16 juli: dan zal het nieuwe Europees Parlement voor het eerst samenkomen in de plenaire vergadering in Straatsburg. Een week later, vanaf 22 juli, komen de nieuwe Parlementaire Commissies voor het eerst samen, die dan zullen stemmen over hun respectievelijke commissievoorzitters.

Eind juni komt de Europese Raad bijeen voor de bespreking over de topfuncties en voor de bespreking van de Strategische Agenda – de gezamenlijke politieke prioriteiten die de basis vormen voor het nieuwe beleid van de Europese Commissie. De nieuwe voorzitter van de Europese Commissie zal vervolgens de lidstaten vragen een kandidaat-Eurocommissaris naar voren te schuiven. Deze kandidaten worden verhoord in het Europees Parlement. De nieuwe Europese Commissie wordt verwacht op 1 december aan te treden.

Verwachte koers van de EU

De Europese Raad van regeringsleiders zal eind juni de strategische agenda 2024-2029 vaststellen. In een conceptversie komen **migratie, strategische autonomie, defensie** en de **EU-concurrentiepositie** als prioriteiten naar voren. De verwachting is dat de Europese Commissie deze prioriteiten zal overnemen, waarbij de focus zal komen te liggen op **implementatie van wetgeving**. Daarnaast lijkt er minder aandacht te zijn voor de Green Deal. In het Europees Parlement zal met name vanuit de Groenen worden ingezet om de doelen van de Green Deal overeind te houden.

Impact inzet MRA

De MRA zet in op **betere wet- en regelgeving en financiering** voor o.a. de transitie naar **waterstof**, de overgang naar een **circulaire economie** en een **duurzamer en slimmer mobiliteitssysteem**.

Individuele EP-leden kunnen behoorlijk invloed hebben op deze dossiers. De verschuiving in het Europees Parlement naar EU-kritische partijen blijft beperkt. Dit

biedt mogelijkheid om door te pakken op de dossiers waar breed draagvlak voor is, bv. op het dossier internationaal treinverkeer. Wel zijn de EU-doelen van de MRA sterk gekoppeld aan de Green Deal. Door de verminderde aandacht hiervoor zal dit om extra inspanning vragen.